

Literatura

Název předmětu	Literatura
Oblast	Jazyk a jazyková komunikace
Charakteristika předmětu	<p>Předmět literatura (dále jen LIT) představuje v rámci základního vzdělání součást oboru Jazyk a jazyková komunikace. Je oblastí s výraznou funkcí výchovně estetickou. Žáci získávají přehled o vývoji české a světové literatury a jsou vedeni k tomu, aby uznávali historické kulturní dědictví nejen českého národa, ale i národů jiných, zejména evropských. Proto LIT zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu, neboť jsou dovednosti a postoje získané v tomto předmětu potřebné nejen pro obecný kulturní rozhled absolventa GJO, ale také pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání, zvl. v cizích jazycích a estetických výchovách. Zároveň je tento vyučovací předmět spolu s Českým jazykem povinným maturitním předmětem ve společné části maturitní zkoušky.</p> <p>Žáci se učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. V literární výchově, žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život. Ve vyšších ročnících se žáci postupně učí pracovat s náročnějšími texty odbornými i uměleckými, poznává bohatství mateřského jazyka (jako jazyka vzniku literárních děl i jazyka překladatelského). Žáci získávají poučení o historii, vývoji a podobách uměleckých textů, jednotlivých literárních žánrech a útvarech a také o jazykových (zvukových, lexikálních a stylistických) prostředích typických pro tyto žánry a útvary. Toto poučení pak přispívá k vytvoření kompetence pro pochopení i interpretování textů (čtení s porozuměním), jež povede k hlubším čtenářským zážitkům. Interpretace vybraných literárních děl (ukázek) přispívá k utváření názorů, postojů, zájmů, vkusu žáka a celkově rozvíjí jeho duchovní život.</p> <p>Příležitostí pro opravdové talenty jsou různé literární soutěže, například recitační soutěže (organizované zvl. Domem dětí Dominik Kutná Hora a také Městskou knihovnou Kutná Hora), středoškolská odborná činnost (SOČ), každoroční soutěž mladých básníků „Ortenova Kutná Hora“ apod.</p> <p>Své vědomosti a pozitivní vztah ke slovesnému umění mohou žáci všech ročníků prohlubovat svým členstvím v KLUBU MLADÉHO DIVÁKA, pořádaného každoročně pražským Divadlem v Dlouhé. Gymnázium Jiřího Ortena se do KMD pravidelně zapojuje, a jeho žáci tak mají možnost navštívit v každém ročníku šest divadelních představení v Praze. Výběr konkrétních představení vychází pochopitelně z aktuální nabídky Divadla v Dlouhé, poskytované škole.</p>
Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu (specifické informace o předmětu důležité pro jeho realizaci)	
Integrace předmětů	<ul style="list-style-type: none"> • Český jazyk a literatura
Výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni předmětu, jimiž učitelé cíleně utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence žáků	<p>Kompetence k řešení problémů: Schopnost řešení problémů lze cvičit na literárních ukázkách a při práci s nimi. Žák je veden ke správnému použití jazykových jevů, např. při vysvětlování odchylek od jazykové normy (ukázky nářečí, obecné češtiny apod.), vyhledávání</p>

Název předmětu	Literatura
	<p>gramatických výjimek apod. Žák má rovněž možnost přečtený text reprodukovat nebo vytvářet další texty vlastní – i s možností využití různých jazykových vrstev.</p> <p>Kompetence komunikativní: Vyžadujeme logické formulace, přesné vyjadřování vlastních myšlenek a názorů. Vedeme žáky k odpovědím na doplňovací otázky „proč,“ „co by se stalo, kdyby...,“ „co musíme udělat, aby...“ atd. Učitel vede cvičeními žáka k tomu, aby rozpoznal nejen, o jaké jazykové vrstvy se v daných projevech jedná, ale také aby dokázal zhodnotit vhodnost dané vrstvy pro různé společenské situace. Opět se zde nabízí využití příkladů (textů, popř. nahrávek) z médií i běžné komunikace. Učitel vybírá a předkládá žákům vhodné texty, tím je motivuje k četbě a k následné analýze a společné diskusi. Rovněž zadáváním referátů (prezentací), slohových aj. prací k aktuálnímu kulturnímu i společenskému dění vede učitel žáky k tomu, aby vyslovovali své názory, zaujímal postoje, obhajovali je, byli schopni akceptovat protiargumenty a vzájemně tolerovali své názory.</p> <p>Kompetence sociální a personální: Se závěrem uvedeným výše v oblasti rozvoje komunikativních kompetencí souvisí rozvoj kompetence sociální a personální. Učitel vede žáka ke komunikaci nejen mezi nimi, ale také mezi žákem a jeho spolužáky (kolektivní práce, diskuse). Žáci musí reagovat na své vlastní projevy i projevy druhých a pod vedením učitele kontrolovat, opravovat a hodnotit své výkony (písemné i mluvené). Učí se tak nejen aplikovat své znalosti, řešit odborné problémy v daném předmětu, ale také vhodně a citlivě sdělovat výtky i pochvaly, navrhnout jiná další možná, lepší řešení apod. Na druhou stranu se žáci tímto učí přijímat kritiku ze strany svých vrstevníků, reagovat na ni a příště se nedostatků vyvarovat.</p> <p>Kompetence občanská: Učitel vede v diskuzích žáky k tomu, aby respektovali přesvědčení druhých lidí, vážili si jejich vnitřních hodnot a byli schopni vcítit se do situace ostatních lidí. Předmět LIT zde spolupůsobí s ostatními předměty na celkovém rozvoji občanských kompetencí. Zároveň tím, že podle časových, tematických a finančních možností a v závislosti na aktuální nabídce škola organizuje pro žáky návštěvu divadelních představení, výstav či exkurzí (do knihoven, muzeí) apod., rozvíjí jejich estetické citění a vytváří prostor pro diskusi, analýzu a formulování závěrů.</p> <p>Kompetence k učení: Žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie. Učitel vede žáka k tomu, aby sám v učebnicích (textových a jiných pomůckách) vyhledal příklady zkoumaného jevu, sám stanovil pravidla pro tento jev typická a následně aby se sám pokusil vytvořit příklady vlastní, kde by právě získané vědomosti uplatnil. Jiným způsobem je rozdělení zkoumaných jevů mezi žáky do několika skupin (skupinové vyučování); žáci dokazují zvládnutí kompetence k učení tím, že jsou schopni vysvětlit zadaný jev (příklad) ostatním ve skupině, případně mezi skupinami. Ačkoli v českém jazyce při nástupu na střední školu – na rozdíl od jiných, cizích jazyků, které se žák učí – lze již předpokládat, že žák zvládl praktické techniky pozorného, plynulého a věcného čtení a že chápe význam klíčových slov, přesto je vhodné i toto procvičovat. Nezbytností je, aby žák poznával smysl a cíl učení, chápal důležitost a praktickou využitelnost poznávaného a uvědomoval si možnosti svého dalšího zdokonalování. Toho lze dosáhnout například předkládáním složitějších a rozsáhlejších textů s různými úkoly na vyhledávání klíčových slov, vět apod.</p> <p>Kompetence digitální: Žák se při hodinách seznamuje s literárními díly nejen v písemné (knižní, čítankové) podobě, ale také prostřednictvím AV médií: Sleduje filmová zpracování literárních děl, záznamy divadelních her, mluvené slovo, internetové přednášky, videoklipy, digitalizované komiksy apod. Při jejich sledování se žák učí nejen rozpoznávat umělecky hodnotná díla, ale také posuzovat autorskou licenci, odhalovat dobový kontext a případné cenzurní zásahy, vnímat rozdíly mezi uměleckými zpracováními týchž témat či dohledávat zásadní odlišnosti od literárních předloh.</p>

Název předmětu	Literatura
Způsob hodnocení žáků	<p>Podklady pro hodnocení žáka (studenta) se získávají zejména soustavným pozorováním aktivit žáka v hodinách LIT, sledováním jeho výkonů a připravenosti na výuku a výslednou analýzou, různými druhy a formami zkoušení a testů, příp. samostatnými pracemi, zvláště prezentacemi. I tyto jednotlivé formy mají být nápomocny k vlastnímu sebehodnocení (autoevaluaci) žáka, jež je realizována především těmito formami:</p> <p>Žák je schopen vyjádřit svůj názor na čtený text a tento svůj názor obhájit.</p> <p>Žáci musí být vedeni k aktivnímu vyhledávání informací a kritickému myšlení, projevujícím se obzvláště v analýze ukázek z literárních textů. V souvislosti s tím je třeba odstraňovat vyžadování těch teoretických vědomostí, které nejsou bezprostředně nezbytné pro provádění žákovské analýzy textů a formulování vlastních názorů. Toho lze efektivně dosáhnout zvláště prezentacemi, jejichž přínos pro ostatní žáky musí závěrem také žák zhodnotit.</p> <p>Poznámka: Aktuálně platné způsoby hodnocení jsou uvedeny na webových stránkách školy (https://www.gymkh.cz/pravidla-hodnoceni-v-predmetech/)</p>